

==Filippibeliekhez írott levél 1:1-11.==
=====

Pál és Timotheusz, a fölKent Jézus rabszolgái, mindazoknak a fölKent szenteknek, akik Filippiben vannak, a felügyelőkkel és gabszolgálókkal együtt. Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól és Urunktól, a fölKent Jézustól.

Valahányszor rólatok emlékezem, emlékezőm alapján hálát adok az én Istennek, s mindnyájatokért mondott minden kérésben mindenkor örömmel teszem a kérést, az örömmelre irányuló közösségekre gondolva, mely az első naptól mostanáig megvan, miután éppen abba vetettem bizalmamat, hogy aki benne jó munkát kezdett, az azt a fölKent Jézus napjáig el is fogja végezni. Így igazságos, hogy mindnyájatok felől ez a meggyőződés legyen bennem; miután a szívemben tartalak titeket, s bilincseimben és az örömhír védelmezésében és megszilárdításában mindannyian a kegyelem részesestársai vagytok. Hisz tanum az Isten, hogy a fölKent Jézus bensőségével mennyire kívánlak mindnyájatokat! Azért imádkozom is, hogy megismerésben és mindenféle tapasztalásban szeretetetek növekedjék, míg a különböző dolgokat meg tudjátok próbálni, hogy a fölKentnek napjára napfénytiszták és olyanok legyetek, akibe senki bele nem botlik; olyanok, akiket megtöltött az igazságosság gyümölcse, mely a fölKent Jézus által van, s Isten dicsőségére és magasztalására szolgál.

A levél írója egyedül Pál és nem Timotheusz is; ez a következő sorokból látszik, hol Pál mindenütt egyew számban beszél, csak magáról. Timotheusz azonban egészen Pál mögé áll; Pál pedig szereti munkatársait magamagá mellé emelni, mi mindkettőjük részéről annak a "közösségnek" bizonyítéka, mely a levél fő tárgya. Ennek az összhangnak talaja az Istennek odaadott élet, melyben az, aki több talentumot kapott, nem uralkodásra használja fel a kapott hatalmat, hanem munkatársait maga mellett látja; az pedig, aki kevesebb talentumot kapott, vagy Istennek utain még kezdő, nem féltékeny emiatt, hanem teljes erejével támogatja azt, akit Isten eszközeül kiválasztott. Mindkettőjük odaadottságát a magukra használt jelző fejezi ki: a fölKent Jézusnak "rabszolgái"; a szó bántó értelmét az önkéntesség és szeretet veszi el, amellyel mindketten Jézus rabjaiul odaadták magukat. E számunkra durván hangzó szóban a gyöngéd odaadás mély érzelmei vannak rejtve. Hisz nem zsarnok urnak adták oda magukat, hanem Jézusnak, kinek már neve jelzi annak az üdvösségnek és szabadulásnak jó illatát, melyet Jehova értünk odaadott fiában szerzett. /Jézus=Jehova szabadit!/ A Jézus szó jelzője a Krisztus, vagyis fölKent; A szó Isten Fiának küldetésére mutat, hogy földön járó ember korában nem maga számára kapta a szent Szellem kenetét, hanem azért, hogy övével tovább közölje Istennek erejét és világosságát. Erre a fölKent Jézusra gondolva az apostolok előtt sem lebeg más cél, mint hogy akaratuk odaadásával, minden külön törekvés mellőzésével Ő benne maradhassanak, s minden lehelletükkel, minden mozdulatukkal Őt szolgálhassák.

A levél a Filippi városában levő összes szenteknek szól, kiket nemcsak a maguk egyetemességében karol föl az apostol, hanem minden egyest külön is szeretetébe és megemlékező imádságába fogad. Már itt kimutatja, hogy a gyülekezet tagjai között semmi megkülönböztetést el nem ösmer, s ha közöttük a felügyelőket vagy püspököket, továbbá diakónusokat külön is említi, ez csak azért történik, mert tiszteletben tartja azt az isteni kiválasztást, mely a gyülekezetek gondját egyesekre különösen rábizza. Ismerve tehát az isteni rendet, miután annak létrejöttében személyesen is közreműködött, a gyülekezeteken működő tagokra különös gondot fordít: ezért őket külön megszólítja, velük való egységét és munkaközösségét hangsúlyozza, s őket mintegy munkatársává teszi. Hiszen Ő maga is felügyelő és szolgáló; csak hogy tekintete nem egy, hanem sok gyülekezetet fog által, s azok veszedelmeit, hiányait, szükségait, de előnyeit és Istentől kapott adományait is áttekinti; szolgáló szeretetével a gyülekezetek szegényeinek terhet hordozza, azok számára adományt gyűjt. A filippii gyülekezet gondját tehát úgy akarja viselni, hogy helybeli felügyelő és munkatársainak segítségére siet és azok munkáját támogatja. Jól tudja, hogy az Istentől rendelt előjárók nélküla gyülekezetek élete megakadna; a szeretet nem találná meg a kölcsönös segítésre a kellő utakat; s a rendetlenek figyelmeztetése, a kiskoruk gyámolítása, a félénk

kek buzdítása és a tudatlanok tanítása elmaradna. Ivelében meg akarja tehát erősíteni a felügyelők és szolgálók tevékenységét.

Amikor kegyelmet és békességet kíván a gyülekezetnek, tulajdonéken összefoglaló néven jelöli meg azt, ami egész levelének és a gyülekezetért mondott imádságainak ~~tartalmát képezi~~ tartalmát képezi. A "kegyelem" szó a magyar kedvvel rokon, mint ahogy a görög charis is a charával, mely örömet jelent. Az a kegyelem tehát, melyet az apostol a gyülekezetnek kíván, nem bírói fölmentés csupán, melyet a bűnös az itáló Istentől vár, hanem ennél sokkal több: minden áldás, melyet a teremtényeivel jót akaró Isten örömeiben övéinek adhat; Istennek övéire mosolygó ~~arc~~ arca, kedvének bennük telése. Az Üdvözítő mondása: "Menj be a te Uradnak örömébe!" azt sejteti, hogy Isten királyágában minden Isten örömét fogja az ott éakóra rámosolyogni. Itt ebben a világban sok ellenséges gondolat és akarat állja az öröm terjedésének útját, s változtatja azt busulásra és haragra; de akik Jézusban kedveseké lettek, atokra már itt Isten kegyelmének, kedvének, örömének napja süt, hogy életüket bearanyozza. Ennek az égi napnak a filippii szentekre való ragyogását kívánja az apostol, amikor azt mondja: kegyelem néktek! Mikor ez az isteni öröm a gyülekezethez megérkezik, ott sötétséget űz el, kötelékeket oldoz fel, sziveket hangol egybe.- A görög eiréné az eiró szóból származik, mely beszélést jelent, a lelkek érintkezésének, közösségének legelemibb formáját. Isten kegyelmének hatása alatt az egymásra, haragvó, egymással nem törődő, közönyös lelkek egymás felé megnyílnak és szív és szív között út készül. Az eiréné zsidó alakja, a sálem épséget jelent: Isten kegyelmének napja ahova csak süt, gyógyítja a bűn okozta sebeket, s az emberek egymással való közösségében levő hiányokat, sértődéseket, bántó éleket a szeretet balzsamával veszi el, hogy ott, ahol Isten szent Szelleme hat, csodálatos épség foglaljon helyet. Ez az épség persze nemcsak a lelkek egymás között való viszonyát alakítja ujja, hanem az egyes lelkeken belül is helyreállítja a gondolatok és törekvések isteni összhangját; megszünteti a rossz lekiismeret csatáját, mely az idegeket fölkorbácsolja, s az értelmet és kedélyt munkára képtelenné teszi. Külső harcok között bent a lélekben és bent a gyülekezetben paradicsomi békesség honol.

Az apostol Istenből merített szeretetére és tág szívére mutat az a folytonosan visszatérő biztosítás, hogy mindenkor minden filippibeliről megemlékezik, s mindannyiokról ugyanaz a jó véleménye van. Bizonyos, hogy közülük egyesekre többször gondol, hogy egyesek közelebb jutottak szívéhez; de mintegy erőszakot tesz magán és szívében ugyanabban a rendben akarja látni a gyülekezetet, amelyben Isten elrendezte őket; részrehajlás nélkül, amint a személyválogatás nélküli Isten. Pedig a gyülekezet tagjai közt nyilván voltak erőtlanebbek, engedetlenebbek, a többiek után kullogók; de Isten az erősebbeket a gyengébbek szolgálatára rendelte, a példaadók maguk után vonták a csüggedőket, s így a gyülekezet általános képe a szeretetnek egységes megmozdulását mutatta. Akik előbbre voltak, nem éreztették ezt a többiekkel; magukat nem fújták föl, s nem emelték ki, így a kölcsönös adó és elfogadó szeretet egy a gyülekezetnek működését arányosan és rendben végző szervezetet teremtett. Mennyivel más volt például a korinthusi gyülekezet képe, melyben a feltűnő szellemi ajándékok vetélkedést és pártoskodást idéztek elő! /I.Kor. 1,5;1,11.stb./ Filippiben a legfelsőbb ajándék, a szeretet rendezte a gyülekezet összhangját./V.ö.I.Kor.12,31/b skk./ Mert nemcsak az apostol emlékezett ~~mindannyikára~~ meg minden imádságában a gyülekezetről, hanem a gyülekezet is az első naptól fogva állandóan ápolta a szeretet közösségét, s az apostol bajaíról is a maga egészében emlékezett meg. Mokr az evangéliumért bilicseket vertek rá, - azzal, hogy nyomoruságában nem fordultak eltőle, azzal, hogy az örömmel védelmezésében és erősítésében mellette állottak,- ugyanannak a kegyelemnek részestársaiul bizonyultak, mely az apostolt épen a nyomoruságok mélyén töltötte meg a legmélyebb örömmel, mint ez a filippii tömlőc mélyén történt.

Érdekes bepillantást nyerünk az apostol belső életébe. Elismert dolog, hogy az apostolok között Pál a leggondolkozóbb fő és a legnagyobb értelmi tehetség; írásai azonban elárulják, hogy idejének nagy részét imádkozással töltötte; ami azt mutatja, hogy eredményeit főleg imádságra alapozta. Így aztán sokakról és állandóan megemlékezhetett, amikor vagy hálaadással, vagy lérő imádsággal fordult az ég felé. A harmadik és negyedik versben az imádságnak

mind a két fajtájáról megemlékeznek. Először a hálaadó imádságot említi /eucharistia/, s ha ezt a levélben gyakran hangoztatott szenvedésekkel és örömmel összevetjük, vissz a kell elékeznünk a filippiai tömlőben sejgő sebekkel, kalodába zárt tagokkal, s hálátelt szívvel énekelt himnuszra; úgyhogy meg kell állapítanunk, hogy a hálaadás egész belső életének alaphangja volt. Emellett az öröme mellett azonban maga körül is meglátott minden szükségletet, azokkal magát egygét tette és "szükség-imádságban" /deésis/ Isten elé vitte. De még övéinek szükségéi is hálaára ösztönözték, mert ösmerte Isten kegyelmének kifogyhatatlan voltát, s kérő imádsága inkább hasonlított a győztes hadvezér diadalmenetéhez, mint a vakul öklözök tusájához. /V.ö.I.Kor.9,26./

Mostani hálaadásának és kérő imádságának tárgya és oka a filippibeliek "közössége" /koinónia/. Ez a koinónia a gyülekezetnek olyan egysülését jelentette, melyben a lekek is összeforrtak. Ilyen lélek-összeforrás Sátán birodalmában lehetetlen. Az önzés, jogtalan előretörés, az elsőbbség keresése, a másikkal nem törődő közöny és zsákmány vadállati kívánása csak addig engedi egyesülni Sátán seregét, amíg a közös érdeket látó önzés a részvétlenséget és széthuzást le tudja győzni. Mikor nincs közös és hatalmas ellenfél, Sátán táborra azonnal részekre hull. Jézus követőitől első sorban az én megtagadását, azaz keresztrefeszítését követeli. Az ének és tagjainak ezt a fájdalmas megöklölését azonban nem kényszerűségből, hanem önkéntes és siető szeretettel végzi el az, akit Jézus szeretete megragad. A lélek, egy szekid olajfába oltatván, megtelik annak életével, oly törekvésekkel, melyek azbegyén érdekeit nem helyezik a mások érdekei elé, s míg mindenki a másikkal is törődik, száz meg száz segítő kéz fonódik össze kölcsönös szolgálatra szent közösségbe. Talán egy gyülekezetben sem fejlődött ki ez a közösség annyira, mint Filippiben, hol a segítő szolgálat két első főoszlopa Lidia és a börtönőr lehettek. Lidia szive az első pillanatban kinyílt az evangélium hallására, s az új élet első lüktetése azt tanácsolta, hogy az apostolnak és társának gondját fölvegye. A börtönőr megtérése előtt a feltétlen kötelesség embere lehetett, ki a rabok elszökése után többé élni sem kívánt; megtérése után a szolgáló szeretet volt első léleketvétele. Két egyszerű, de a közösség gondolatának magát teljesen odaadó lélek áll előttünk világító csillagként a filippii gyülekezet történetének hajnali egén. A filippii levélben nem látunk fényes teológiai fejtegetéseket, mint a római, korinthusi, galata és efézusi levelekben, de benne találjuk a győzedelmes keresztyén élet utját, s bizonyosságtételét. Ez a győzelem pedig nem a magában álló és saját szentségét építő szerzetes erény, hanem a közösségi szellem, mely a gyülekezetben az első naptól kezdve a levél írásának napjáig változatlanul megvolt. A közösség azonban nem pusztán egymás segítésében nyilatkozott meg, ami mellett az egyének különböző célok felé fordulhattak vagy céltalanul imbolyoghattak volna; hisz így a közösség hamarosan megszűnt vagy izetlenné vált volna; hanem a gyülekezet tagjait egy közös, s mindenkin uralkodó cél egysitette: az örömezenet; a közösség az örömezenetre irányult, mint tápláló forrás és megvalósítandó cél felé. Az evangélium megvalósításának eszköze annak hirdetése. A közösségnek az evangéliumra irányulása azonban nemcsak az evangélium hirdetését jelenti, hanem az evangélium-mutatata lehetőségek kihasználását, mindazoknak a kincseknek keresését és elnyerését, melyek Krisztusban a hívó lélek előtt föltáruznak. Hiszen evangéliumot hirdetni másként nem is lehet, mint úgy, hogy napról-napra mélyebben szálljunk le abba a bányába, amelynek neve: kegyelem. A bányába szállás azonban nem egészen jó hasonlat, mert abban a kincs tehetetlenül várja a bányászt; Isten kegyelme ellenben maga megy keresni és gazdaggá tenni a kincskeresőt. Az eredmény nem a bányász ügyességétől, hanem a bányászt kereső Istentől függ, s épen az egyik oka annak, hogy Pál hálával telik el, s azt a multbanmár megalkotott bizalmát /pepoithós/ fejezi ki, hogy az, aki a filippibelieken jó munkát kezdett ek el, be is fogja azt fejezni a felkent Jézus napjáig.

A 6. versben említett jó munka névelő nélkül áll, tehát nem egy különös Isteni munkára, pl. a közösségi szellem élesztésére vonatkozik, hanem általában az isten munkát jellemzi, mely a filippibelieken elkezdődött, s mely, ha Isten kezdte, abba nem maradhat. Ugy tűnik fel, mintha Pál azzal nem is számolna, hogy van emberi bűn, Istentől elforduló emberi akarát. Ő csak ezt látja: Isten elkezdte, be is fogja hát végezni. Ismét fölvetődik

az állandó kérdés: ha mindent Isten csinál, hová tűnik az emberi felelősség? A teljes választ erre a kérdésre ma még nem tudjuk megadni; csak a következőket állapíthatjuk meg: 1. A Szentírás kétségtelenül megállapítja az emberi felelősséget, s ezért ezt kijelentésképpen el kell fogadnunk; 2. A Szentírás ugyanolyan határozottsággal megállapítja az embernek teljes képtelenségét arra, hogy az Isten utjain járjon; tehát az ember minden dicsőségéről le kell mondani; 3. csak az a megállapítás marad tehát hátra, hogy Isten kegyelemképpen hozza azt, ami az emberből hiányzik; még indítja is az embert annak elfogadására; ennél fogva az ember felelőssége az isteni munkához való utólagos hozzájárulásában rejlik: létre nem hozhatja, de elfojthatja magában a Szellem munkáját; mi a legteljesebb felelősséget, egyuttal az emberi dicsőség teljes kizárását jelenti; 4. bár mi emberek ezt megérteni nem tudjuk, a kijelentésből el kell fogadnunk, hogy Isten eleve tudja az emberek választását /Róm. 8, 29/, s így a maga isteni kiválasztásában nem tévedhet; tehát azok felelő, kiken az isteni kiválasztás munkája világosan megkátaszik, nem kételkedhetünk, hogy a rajtuk kezdett jó munka az ő jóra való teljes tehetetlenségük mellett is isteni részről bevégeztetik.

A "jó" fogalmát itt az a görög szó jelzi, ~~mely~~ mely derekat, alkalmasat jelent/agathos/. Az isteni munkának agathossal való jelölése azt jelenti, hogy a természetben tökéletes isteni rend uralkodik, mint ezt az indiai pogányság megkátázta, hanem abban egy jószágos, a termékek üdvét akaró és munkálni képes isteni személy dolgozik, s Ez egy előtte álló bölcs és üdvös ~~é~~ célt valósít meg. Azt, ami a világban levő isteni rendnek megfelel, igazságosnak nevezzük; a kitűzött isteni üdvéért jónak mondjuk /kalosá; míg az, ami az isteni üdvéért munkálni képes, a jó másik fogalmát adja /agathos/. A Az a lény is és az a dolog is, aki vagy amely az üdvöt munkálni képes, egyformán derék vagy jó /agathos/. Bizonyos értelemben egyedül Isten jó /agathos/, mert önmagától csak Őbenne van képesség az üdv munkálására; amde jó az a munka is, melyet Ő végez, mert ebben amunkában is megvan az a képesség, hogy belőle mindig újabb és újabb üdv fakadjon. A filippibeliek között keletkezett életből, mint valami csodálatos sforrásból, továbbáradt az élet, az üdv, s ezzel, ez az élet isteni munkának, jónak bizonyult; úgyhogy várni lehetett, hogy Isten ezt a munkát abba nem hagyja; hogy Az, akinek a jelek szerint ezt kezdenie kellett, be is fogja végezni.

Az apostol azt is megmondja, hogy Isten ezt a jó munkát "a felkent Jézus napjáig" juttatja véghez. Mit értsünk e nap alatt? Világos, hogy nem valamely vasárnapot kell értenünk alatta, ahogy a játékos teológusok az "Ur napja" kifejezést értelmezik, hanem azt a napot, melyen az Isten Felkentje, Jézus, a bűntől megrontott világot ismét kezébe veheti, hogy azt az isteni cél szerint az üdvhez elvezesse. A felkent Jézus napja tehát Jézus uralomra lépésének, visszajövetelének napja. A nap szót azonban nem szabad 24 órára időmennyiségnek vennünk, hanem bibliai használat szerint egy hosszabb időt kell alatta értenünk, mely alatt az uralom átváltása, a fenevad természetű hódítók kezéből a bárány-természetű Jézus kezébe való átjutása megtörténhetik. Ezt a napot senki sem tudja előre, még a mennyei angyalok sem, csak az Atya maga. Idejét mégsem önkényesen határozza meg az Örökkévaló, hanem a természetben végbemenő kettős fejlődés következménye lesz az. A két fejlődés közül az egyik a bűn kifejlődése antikrisztusi fokig, vagyis az önzés és önimádás teljes megvalósulásáig; A másik fejlődés a választott egyház fejlődése az Istennek-adottság, hűség és önmegtagadás bárány-fokáig, a Jézus-hoz való hasonlóságig. A két fejlődés egymással lépést tart, mert egymásból következik és egymást befolyásolja: amikor az egyház hivebben csatlakozik égi Urához, a világ gyűlölete nő a választottak iránt; ezzel az egyház szó és világító hatása fogy, s azzal egy mértékben a világ sátáni tévelyítés hatalmába esik. Mikorra tehát a jelen világra kimondott isteni ítélet megvalósítható, tehát az ítélő Krisztus megjelenhetik, s uralkodó társakra lesz szüksége, Isten "jó" munkája az egyházzal véget ér, vagyis az egyház alkalmas, rátermett lesz az üdv terjesztésére és munkálására.

A 7. versben az apostol meg is mondja, miért látja a Filippiben végzett munkát isteni eredetűnek, vagyis jónak, az egyedül Jóhoz illőnek. Azért, mert mindannyian szívébe kerültek, s mert bilincseiben: az evangéliumnak mind megvédelmezésében, mind megszilárdításában a kegyelem részestársainak bizonyultak. Az apostol tehát egy alanyi, s egy tárgyi megokolást használ.

A levél közvetlenségéből folyik, hogy az alanyi érvet látja meg először: az apostol szivét értelmén keresztül Isten világosítja, kedélyén át Isten mozgatja, s ebben az Isten előtt kitárt, imádkozó szivben ott vannak, mintegy Istentől beírva a filippibeliek; az imádkozás Szellemének szabad szárnyalása világos bizonyítéka annak, hogy valamely kérésre Isten teszi rá a hangsúlyt.

A tárgyi bizonyíték az apostolnak egy nehéz időben tett tapasztalatát említi. A levél írásakor az apostol fogoly, a látszat ~~vann~~ szerint Rómában, ahogy Filippiben is fogoly volt. S ahogy a filippii tömlöcben szenvedő apostolért éghez indult a filippii első keresztyének imája, s az apostol tömlöc-éjszakáját megvilágítani segített: ugyanúgy indult meg most is a segálynnyújtó szeretet, hogy imádsággal, buzdítással, s anyagi segítséggel részt kérjen az apostol fogságából. S ahogy a filippii szabadulás és a börtönőr megtérése a kezdő gyülekezetet is nemcsak látójává, hanem részesévé is tette a megnyilatkozó isteni kegyelemnek: ugy a mostani szenvedésből való részvétel is közössé tette a szenvedés mellett az örömet is. Sőt a szenvedés épen azzal vált az öröm különös forrásává, hogy közösséget teremtett, s a szivéből szivbe hangzó részvét Isten szeretetének jelenlétét tanusította. A kölcsönös egymásra ismerés kölcsönös Jézusra ismerés volt; mindkét fél a másikban lakó Krisztust látta, s míg mindenik saját hitében erősödött, a Krisztusban talált közös öröm egymásból táplálkozva nőtt. Az öröm titka ugyanis az volt, hogy az apostol sem a filippibelieknek tulajdonította a tapasztalt szeretetet, a filippibeliek sem az apostolnak, hanem mindkettő Krisztusra nézett, annak kegyelméből merített, s így a Krisztusban való közösségben társakká lettek. Ez az igazi keresztyén közösség, mely nem a vallás és jótekonyság jelszavai körül támadó ^{emberi} lélkésülésben, nem is egy emberileg összeszerkesztett társaság természetes egymásrautaltságában találja meg a kölcsönös szeretet alapját, mert így a bűnös emberi természet hat, s a szeretet az ember természetes énjében rejtőző önzés kendőzése lesz csupán; hanem előbb énjét tagadja meg, s azt Krisztussal helyettesíti, hogy az égi Főből a szeretet élő folyama éradjon a földön levő tagokba. Az éginek a földin vettdiadala, mellyel az isteni szeretet az emberi önzést elnyeli, az a "jó munka", melyet Krisztus elkezdett és be fog végezni; melyért az apostol örvendezve hálát ad, s melynek még kitöltendő hiányaira gondolva, kérő imáját az éghez küldi.